

ANALYS: ARBETSLÖSHETSRAPPORTEN 2026 UR ETT FUNKTIONSHINDERPERSPEKTIV

DHR Region Stockholms genomlysning av Akademikernas a-kassas rapport

INLEDNING

DHR Region Stockholm välkomnar Arbetslöshetsrapporten 2026 som ett omfattande verk om arbetsmarknaden. Emellertid konstaterar vi med bekymring att rapporten marginaliserar funktionshinderfrågor och missar viktiga möjligheter att belysa arbetslöshetens sanna omfattning bland funktionsnedsatta människor. Denna analys presenterar våra kritiska reflektioner.

1. FUNKTIONSNEDSATTA GÖRS OSYNLIGA GENOM KATEGORISERING

Problemet

Rapporten behandlar funktionsnedsatta som *en av fyra undergrupper* inom kategorin "svag konkurrensförmåga" – tillsammans med:

- Personer med förgymnasial utbildning (114 000)
- Utomeuropeiskt födda (148 000)
- Äldre 55-65 år (75 000)
- **Funktionsnedsatta: 59 000**

DHR:s kritik

Denna nivellering döljer den specifika problematiken för funktionsnedsatta. En person med kortare utbildning och en person med en funktionsnedsättning möter *helt olika barriärer* på arbetsmarknaden:

- **Utbildningsbarriärer** kan åtgärdas genom omskola
- **Åldersbarriärer** är temporala och löser sig med tiden
- **Funktionshindersbarriärer** är ofta permanenta och kräver systemisk förändring av arbetsmiljöer, attityder och rättigheter

Slutsats: Funktionsnedsatta förtjänar egen, dedikerad analys – inte att blandas in i en heterogen grupp.

2. DEN OROANDE TENDEN FÖRBLIR OFÖRKLARAD

Vad rapporten säger

"Under 2025 minskade antalet arbetslösa i grupperna 'högst förgymnasial utbildning' och 'utomeuropeiskt födda'. Samtidigt ökade arbetslösheten i två andra grupper – personer med funktionsnedsättning och äldre (55–65 år)."

DHR:s observation

Här presenteras en faktum utan förklaring eller kontextualisering. **Varför stiger arbetslösheten för funktionsnedsatta när den sjunker för andra grupper?**

Möjliga orsaker som borde utredas:

- **Diskriminerande arbetsgivarattityder** som hårdnat under lågkonjunkturen
- **Bristande tillgänglighet** i arbetsplatser
- **Reducering av stödjande åtgärder** (subventionerade arbeten, jobbcoach, anpassningar)
- **Bristande kunskap** hos arbetsgivare om lagstiftning och möjligheter

Rapporten ställer inte dessa frågor.

3. ARBETSGIVARNAS ATTITYD – ETT CITERAT PROBLEM SOM IGNORERAS

Vad som framkommer

Rapporten återger ett kraftfullt vittnesbörd från en funktionsnedsatt person:

"Jag har en permanent funktionsnedsättning och kan endast jobba 75 procent. Trots detta har jag ett imponerande CV och blir återkommande kallad på intervju. Tyvärr blir dansen dock densamma – ingen har läst mitt personliga brev och rummet blir helt tyst när jag berättar att jag inte kan jobba mer än 6h om dagen."

Och senare:

"Intresset för att anställa arbetslösa är svagt... 40 procent anser att en person som varit arbetslös kortare tid än 3 månader kan vara mycket intressant att anställa. För den som varit utan arbete längre än ett år sjunker andelen till 10 procent."

DHR:s kritik

Rapporten dokumenterar diskriminering men analyserar den inte.

Avsnittet om arbetsgivarnas svaga intresse för att anställa arbetslösa (3.18) fokuserar på arbetslöshetsperioden som signal om "dålig kvalitet". *Men vad säger det om arbetsgivare som inte vill anställa en mycket välkvalificerad person för att de inte kan jobba heltid?*

Detta är inte en arbetslöshetsfråga. Det är en funktionshinderfråga och en diskrimineringsfråga.

Rapporten borde ha:

- Undersökt i vilken grad funktionsnedsatta específikt blir avvisade
- Analyserat sambandet mellan funktionsnedsatthet och "intresse för att anställa"
- Rekommenderat åtgärder mot diskriminering

4. DE ÄLDRE FUNKTIONSNEDSATT – EN GLÖMD GRUPP

Vad rapporten presenterar

"Cirka 25 procent av de inskrivna arbetslösa som är äldre än 55 år har också en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och den andelen har varit på samma nivå sedan 2010."

DHR:s observation

Detta är en *konstant*, inte en utveckling. Rapporten presenterar det som en statistisk notering, inte som en kris.

25 procent under två decennium betyder:

- En etablerad grupp av långtidsarbetslösa äldre funktionsnedsatta
- **Inte ett temporärt problem utan en strukturell utestängning från arbetsmarknaden**
- Människor som går in i pensionsålder utan att ha kunnat arbeta

Rapportens eget data visar att äldre (55-64 år) hade **64 veckors** genomsnittlig arbetslöshetstid – långt över genomsnittet på 39 veckor.

Fråga: Vad händer med dessa människor? Övergår de till sjukpension? Försörjningsstöd? Denna trajectory analyseras inte.

5. A-KASSAN OCH FUNKTIONSNEDSATT – EN GAPANALYS

Vad vi vet

- 72 procent av arbetskraften är medlemmar i a-kassan
- Endast 46 procent av möjliga ersättningstagare får faktisk ersättning
- Ungdomar (18-24 år) får a-kassa endast till 16-17 procent

Men vi vet INGET om:

- Hur många funktionsnedsatta som är medlemmar i a-kassan

- Hur många funktionsnedsatta som faktiskt får ersättning
- Om ersättningen räcker för att leva på
- Om funktionsnedsatta behöver kompletterande försörjningsstöd oftare än andra

DHR:s kritik

A-kassan presenteras som lösningen på arbetslöshetskrisen. Men för funktionsnedsatta är bilden förmodligen helt annan. En person som kan jobba 75 procent på grund av en funktionsnedsättning får **inte** samma ersättning som en person som är helt arbetslös.

Rapporten borde ha analyserat a-kassans relevans för funktionsnedsatta specifikt.

6. SAKNAD INTERSEKTIONALITET

Vad rapporten inte visar

Rapporten presenterar statistik om:

- Kön (ofta)
- Ålder (ofta)
- Utbildning (ofta)
- Region (ofta)
- **Funktionsnedsatthet i relation till dessa faktorer: aldrig**

Exempel på viktiga frågor som inte ställs:

- Arbetslösheten bland funktionsnedsatta kvinnor vs män?
- Funktionsnedsatta invandrares situation?
- Hur skillnader mellan länen ser ut för funktionsnedsatta?
- Sammansättningen av långtidsarbetslösa – hur stor del är funktionsnedsatta?

7. FÖRSÖRJNINGSSTÖD – DEN GÖMDA SANNINGEN

Vad rapporten säger

"2024 fick 161 000 personer, 18 år och äldre, försörjningsstöd. Av dem var 48 procent, 78 000, arbetslösa."

Och vidare:

"Av dessa 78 000 var det 45 000 som inte fick någon ersättning alls från vare sig a-kassan eller Försäkringskassan (aktivitetsstöd)."

DHR:s observation

Här är den dolda arbetslösheten.

45 000 människor som:

- Är arbetslösa
- Får **ingen** försäkrad ersättning
- Är helt beroende av kommunens försörjningsstöd (behovsprövat)
- Måste sälja sin egendom innan stödet beviljas

Hur många av dessa 45 000 är funktionsnedsatta?

Rapporten svarar inte. Men DHR Region Stockholms erfarenhet säger att funktionsnedsatta är **överrepresenterade** i denna grupp. En funktionsnedsatt person som inte uppfyller a-kassans inkomstvillkor hamnar här – utan försäkring, utan värdighet, helt utlämnad åt kommunernas välja.

8. ARBETSMARKNADSPROGRAM FÖR FUNKTIONSNEDSATT – HELT FRÅNVARANDE

Kritik

Rapporten nämner "arbetsmarknadsprogram" och "aktivitetsstöd" men analyserar inte:

- Vilka program som är speciellt utformade för funktionsnedsatta
- Effektiviteten av sådana program
- Tillgängligheten av program i Region Stockholm
- Hur många funktionsnedsatta som deltar

Detta är en kritisk lucka. Arbetsmarknadspolitiken är ju där staten kan göra mest skillnad för denna grupp – genom stöd, anpassningar, jobbcoaching, tillgänglighetsåtgärder.

9. HÄLSA OCH PSYKOSOCIALA KONSEKVENSER

Vad rapporten visar

Avsnittet 3.19 "Arbetslösa mår sämre och har lägre tillit" presenterar impressiv data:

- **65 procent av arbetslösa** har ängslan, oro eller ångest (vs 42 procent sysselsatta)
- **29 procent har allvarlig psykisk påfrestning** (vs 9 procent sysselsatta)
- **15 procent har suicidtankar** (vs 3 procent sysselsatta)

DHR:s kritik

För **funktionsnedsatta arbetslösa** förmodas dessa siffror vara ännu högre. En person som redan har en funktionsnedsättning och försämrad hälsa, som då blir arbetslös och stigmatiserad – denna person möter ett sammansatt trauma.

Rapporten presenterar aldrig denna intersektionalitet.

10. DEN FEMINISTISKA KRITIKEN

Vad som saknas

Funktionsnedsatta kvinnor möter **både** kön- och funktionshinderdiskriminering. Rapporten visar att:

- Kvinnor deltidsarbetar två gånger mer än män
- Kvinnor tar mer omvårdnadsansvar
- Kvinnor har lägre sysselsättningsgrad

Kombinera detta med funktionsnedsatthet: En funktionsnedsatt kvinna är ofta helt utesluten från arbetsmarknaden på grund av förväntningar om omvårdnad + reducerad arbetsförmåga.

Rapporten analyserar aldrig detta.

11. STOCKHOLM-SPECIFIKA OBSERVATIONER

Regional kontext

Stockholms län har:

- **Högsta arbetslösheten bland funktionsnedsatta?** (Rapporten säger inte)
- **Bäst möjligheter till anpassade arbeten?** (Inte analyserat)
- **Mest tillgänglig infrastruktur?** (Inte jämfört)

Region Stockholms eget arbete med funktionshinder och arbetslöshet framkommer aldrig i rapporten.

REKOMMENDATIONER FRÅN DHR REGION STOCKHOLM

Till Akademikernas a-kassa:

1. **Dedikerad rapportering** om funktionsnedsatta i arbetslöshetsstatistiken
2. **Analys av a-kassans relevans** för olika typer av funktionsnedsatthet

3. **Intersektionell analys** – funktionsnedsattethet i relation till ålder, kön, utbildning, ursprung

Till Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadspolitiken:

4. **Utredning av varför** arbetslösheten ökar för funktionsnedsatta medan den sjunker för andra grupper
5. **Insatser mot arbetsgivardiskriminering** – detta är inte bara en attitydfråga utan en lagstiftningsfråga
6. **Stärkt stöd för äldre funktionsnedsatta** – 25 år av samma problem kräver nya lösningar

Till kommunerna:

7. **Kartläggning av försörjningsstöd och funktionsnedsattethet** – hur många funktionsnedsatta förlitar sig på detta?
8. **Prevention av långtidsarbetslöshet** för funktionsnedsatta genom tidiga insatser

Till staten och politiken:

9. **Funktionshinderperspektiv i arbetsmarknadspolitiken** – inte som marginalnot utan som central focus
10. **Lagstiftning mot diskriminering** – arbetsgivare måste hållas ansvarig för att de inte anställer kvalificerade funktionsnedsatta personer

AVSLUTANDE REFLEKTION

Arbetslöshetsrapporten 2026 är väl utförd statistik. Men den är också **ett exempel på hur statistisk elegans kan dölja strukturell ojämlikhet.**

Rapporten visar med eleganta diagram och tabeller att arbetslösheten är ett stort problem. Men för funktionsnedsatta är detta inte bara arbetslöshet – det är **systematisk uteslutning från arbetsmarknaden på grund av både funktionshinder och diskriminering.**

Att vi inte kan säga detta baserat på denna rapport är rapporten stora svaghet.

DHR Region Stockholm uppmanar därför Akademikernas a-kassa att i nästa årgång göra vad denna rapport missar: Se funktionsnedsatta. Inte som statistik, utan som människor vars liv och värdighet hänger på att vi löser detta.